

maalet ikke kan fortsættes, uanset om Ejeren har givet Tilladelse dertil. Det ærede Medlem har ikke Lov til at gaa ud fra, at Ejeren vil sige alle disse op. Det vilde blive dem en meget dyr Historie at gøre det, fordi der kan komme Krav om Erstatning fra de Husmænd, som bliver sagt op, for det Arbejde, de har nedlagt, være sig i Jord eller Bygninger. Jeg tror derfor ikke, at den Fare er til Stede. Jeg ved heller ikke, hvorfra det ærede Medlem har, at Forholdet skulde være det, at saa snart jeg har lejet et Hus, har jeg derved faaet en Evighedsret for mig og min Slægt til at kunne bebo det, og saa kan Ejeren kige i Vejviseren. Jeg ved ikke, om det ærede Medlem har en saadan Opfattelse af Retsbegrebet; jeg har det i alt Fald ikke. Dette altsaa med Hensyn til Husene.

Saa vil jeg gerne sige med Hensyn til Gaardene, som det ærede Medlem gik udenom, at ogsaa det Spørgsmaal har jo en Forhistorie. Jeg ved ikke, hvor meget det ærede Medlem kender dertil, men jeg kender en lille Smule til Fæstehistorien her i Landet. Jeg ved, at de — lad mig sige det saadan — humaneste blandt Godsejerne har opretholdt disse Tiendegaarde som selvstændige Brug, medens en Del af dem har inddraget dem under Hovedgaardens Jord, som de havde Ret til. Ved den Lov, der blev gennemført den 30. Juni 1919, sagde man endvidere, at de Godsejere, som havde opretholdt disse Tiendegaarde som selvstændige Brug, ikke maatte lægge dem ind under Hovedgaardens Jord, men skulde opretholde dem som selvstændige Brug. Jeg nævner, at det var 150 Gaarde her i Landet, der tilsammen havde 900 Tdr. Hartkorn og mellem 9000 og 10000 Tdr. Land. Nu kommer det ærede Medlems Arbejdervenlighed rigtig grelt frem, thi nu siger det ærede Medlem, at disse tilfældige Forpagtere, der har disse Gaarde paa gennemsnitlig 6 Tdr. Hartkorn, skal have Lov til stedse at holde dem samlede til evigt Brug, saa længe de og deres Slægt lever, og derved forhindre den Udstykning, vi alle tilstræber. Jeg nævnte før, at der kunde blive en 500—600 Husmandsbrug, og endda kunde Hovedparcellen opretholdes — det skulde det ærede Medlem overveje, naar han farer saa stærkt frem mod den Stilling, vi har taget til Lovforslaget.

Der er efter min Mening ingen som helst

Samfundsgavnlighed i at sige, at disse Brug bestandig skal opretholdes i denne Størrelse og just for denne Slægt, saa længe den overhovedet vil have et saadant. Og Ejerne bliver fuldstændig afskaaret fra at sælge til andre end Brugerne, hvis disse vil købe. Saaledes er jo faktisk Forholdene. Og kan Parterne ikke enes om Afgiftens Størrelse, fastsættes denne af en Kommission. Jeg gads egentlig vide, hvilken Interesse der saa er knyttet til at være Ejer. For det første har den tilfældige Forpagter Brugsretten til Ejendommen, og dernæst bestemmer en Kommission, hvor meget Ejeren kan faa i Afgift — Ejeren kan staa ved Siden af og se til som en, der næsten er sat ud af Spillet.

Hvis jeg vilde bære mig ad som det ærede Medlem Hr. Andreassen, kunde jeg jo sige, at her gik det ærede Medlem netop Storbøndernes Ærinde i højeste Grad, og det antager jeg ikke var det ærede Medlems Hensigt. Jeg vil dog bede det ærede Medlem overveje, at saaledes er Forholdet, det er jo det, Lovforslaget gaar ud paa, og det ærede Medlem anbefaler det, saaledes som det foreligger. Derfor har jeg sagt, at det, som jeg kunde tænke mig, vi kunde overveje, var, at man for saavel Tiendegaardene som de smaa Gaarde kunde indføre den Bestemmelse, at et Brugsforhold, der varede kortere end 8 Aar, ikke maatte finde Sted, for derigennem at sikre Brugerne Frugten af deres Arbejde; thi det er og var og bliver Begrundelsen for at indføre det længere Lejemaal, at de skulde kunne faa en Driftsomgang paa deres Marker, og i Regelen er der jo 8 Marks Drift, saaledes at de kan høste Frugten af deres Arbejde.

Dernæst sagde jeg angaaende Huse, at Brugsforholdet ikke skulde være 8 Aar ogsaa efter 1. April 1927, og det staar fast. De 8 Aar er gennemført, men hvad der ikke staar fast, er den Maksimumsavgift, som kan tages af Husene, og der har jeg sagt, at man i et Udvalg kunde overveje, om man kunde sætte den samme Maksimumsavgift eller en anden for disse Lejehuse, hvorved man sikrede et rimeligt Brugsforhold, og saaledes at der deri kunde ligge en Opfordring for Ejerne til at sælge disse Huse. Det er det, jeg har sagt, vi vilde være villige til at overveje sammen med det, jeg udtalte om Gaardene. Derimod er jeg imod at